

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 382/06-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. decembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti J. S., D., zastúpenej advokátom Mgr. J. G., D., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 282/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 282/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 282/00 konal bez zbytočných prietahov.

3. J. S. priznáva finančné zadost'učinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť J. S. trovy právneho zastúpenia 6 825,40 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún a štyridsať halierov) na účet právneho zástupcu Mgr. J. G., D., do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2006 doručená s'ťažnosť J. S., D. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. J. G., D., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 282/00.

S'ťažovateľka (v konaní na okresnom súde navrhovateľka) sa žalobou podanou okresnému súdu 7. decembra 1999 domáhala náhrady škody 74 627,20 Sk s prísl. spôsobenej dopravnou nehodou na osobnom motorovom vozidle FIAT PUNTO. Okresný súd prideliť veci pôvodne sp. zn. 14 C 279/99, následne 14 Nc 1486/00, pričom v súčasnosti je vec vedená pod sp. zn. 14 C 282/00. Vo veci nebolo doposiaľ meritórne rozhodnuté.

S'ťažovateľka v období, keď okresný súd vo veci nevykonával žiadne úkony, požiadala o nariadenie pojednávania (19. novembra 2001) a podanie informácie o stave konania (6. mája 2002), podala s'ťažnosť na prieťahy v konaní Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (28. októbra 2002) a okresnému súdu (24. novembra 2005 a urgenciu 24. mája 2006). S'ťažovateľka je toho názoru, že v konaní dochádza k neodôvodneným

prieťahom, ktoré ho predlžujú, čo má za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Ústavnej sťažnosti sa vyhovuje.

Právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní pred Okresným súdom Trnava vo veci sp. zn. 14 C 282/00 bolo porušené.

Ústavný súd SR nariaďuje Okresnému súdu v Trnave vo veci konať.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 50.000,- Sk.“

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a sťažnosť prijal uznesením č. k. II. ÚS 382/06-7 z 9. novembra 2006 na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd 13. novembra 2006 právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či vo veci trvajú na ústnom pojednávaní ústavného súdu a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Sťažovateľka aj okresný súd oznámili, že na konaní ústneho pojednávania netrvajú.

Predsedníčka okresného súdu k sťažnosti uviedla: *„Dňa 7. 12. 1999 napadol na tunajší súd návrh navrhovateľovi J. S. a spol. proti odporcovi V. H. a spol., predmetom konania je úhrada škody spôsobenej pri dopravnej nehode na osobnom motorovom vozidle. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 14 C 279/99. Dňa 28. 2. 2000 v zmysle úpravy sudkyne JUDr. B. M. bola vec vzhľadom na obsah podania prevedená do registra „všeobecné Nc“ pod sp. zn. 14 Nc 1486/00. Túto skutočnosť oznámila sudkyňa navrhovateľom a požiadala o predloženie opraveného návrhu v stanovenej lehote. Dňa 27. 4. 2000 navrhovatelia oznámili sudkyňi, že na návrhu trvajú, že rozširujú výrokovú časť návrhu podľa pripojenej*

opravy. Následne bola vec v dôsledku úpravy sudkyne prevedená pod sp. zn. 14 C/282/2000 a sudkyňa stanovila termín pojednávania vo veci na deň 20. 12. 2000.

Pojednávanie v uvedený deň bolo v dôsledku neprítomnosti odporcov odročené na deň 7. 3. 2001, zároveň sa vykonával dotaz na príslušné inštitúcie za účelom zistenia odporcu. Medzičasom boli doručené súdu odpovede na dožiadanie súdu. Na pojednávanie dňa 7. 3. 2001 sa zúčastnili všetci účastníci. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania vyžiadanim si príslušnej dokumentácie z dopravnej nehody z OO PZ Hlohovec, tiež bol žiadaný aj priestupkový spis týkajúci sa predmetnej nehody zo dňa 19. 7. 1999. Dňa 24. 5. 2001 zaslala polícia súdu originál predmetného spisu. Dňa 19. 11. 2001 J. S. žiadala vytýčiť vo veci termín pojednávania. Dňom 30. 6. 2001 ukončila sudkyňa JUDr. M. na tunajšom súde svoju činnosť a odišla do starobného dôchodku. Opatrením predsedníčky súdu Spr 649/01 zo dňa 28. 6. 2001 bola predmetná vec prikázaná na konanie sudkyňi JUDr. M. M.

Následne táto sudkyňa bola dlhodobo práceneschopná a odišla na materskú dovolenku, z tohto dôvodu ďalším Opatrením predsedníčky súdu Spr 701/02 bola vec pridelená sudkyňi Mgr. A. T. Táto sudkyňa po naštudovaní veci úpravou zo dňa 9. 7. 2002 vyzvala účastníka na predloženie konkrétnych listinných dôkazov v súvislosti so zaplatením zákonnej poisťky za motorové vozidlo. Tiež žiadala informáciu o hlásení dopravnej nehody, v dôsledku ktorej bol podaný predmetný návrh. Dňa 30. 9. 2002 sudkyňa urgovala účastníka na zaslanie žiadaných dôkazov a to pod sankciou uloženia poriadkovej pokuty. Dôkazy vo veci boli doručené súdu 25. 10. 2002. Dňa 6. 12. 2002 vyzvala sudkyňa navrhovateľov na odstránenie väd podania s tým, že stanovila lehotu na predloženie opraveného a doplneného návrhu, navrhovatelia prevzali výzvu súdu 3. 1. 2003. Dňa 13. 1. 2003 podali navrhovatelia vyjadrenie k výzve súdu a oznámili upravený petit návrhu. Sudkyňa 18. 2. 2003 stanovila termín pojednávania na 2. 4. 2003. Na uvedenom pojednávaní po vypočutí účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na 21. 5. 2003 za účelom doplnenia dokazovania, Následne sudkyňa určený termín oznámením zo dňa 14. 5. 2003 na deň 21. 5. 2003 zrušila, táto skutočnosť bola oznámená účastníkom konania, nový termín pojednávania stanovila sudkyňa dňa 9. 12. 2003 na deň 4. 2. 2004. Zároveň žiadala oznámenie od konkrétnej poisťovne ohľadom predmetnej nehody.

8. 1. 2004 poisťovňa oznámila požadujúce skutočnosti súdu. Na pojednávaní 4. 2.

2004 po vypočutí navrhovateľky v 1. rade, potom, čo sa nedostavil jej právny zástupca, bolo pojednávanie odročené na deň 24. 3. 2004, bol predvolaný zástupca účastníkov konania. Na tomto ďalšom pojednávaní 24. 3. 2004 po vypočutí právneho zástupcu navrhovateľky a odporcu v 1. rade bolo pojednávanie odročené na deň 28. 4. 2004 za účelom predvolania navrhovateľa v 2. rade a odporcu v 2. rade, tiež odporca mal oznámiť presnú adresu navrhovaného svedka. 24. 3. 2004 oznámil účastník adresu žiadaného svedka. Pojednávanie zo dňa 28. 4. 2004 potom, čo sa nedostavil právny zástupca navrhovateľky a taktiež svedok, bolo odročené na 2. 6. 2004. Dňa 3.5. 2004 sa ospravedlnil z neúčasti na predch. pojednávaní zástupca navrhovateľky. Na pojednávaní 2. 6. 2004 boli vypočutí účastníci konania, svedkovia, pojednávanie bolo odročené na 2. 7. 2004 s tým, že bude volaný ďalší svedok. Medzičasom došlo k zrušeniu stanoveného termínu zo dňa 2. 7. 2004 na novostanovený termín 14. 7. 2004. Na tomto pojednávaní bol vypočutý svedok P. J., pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom pribratia znalca do konania.

Uznesením zo dňa 27. 1. 2005 bolo nariadené znalecké dokazovanie znalcom z odboru doprava cestná, bol stanovený znalec Ing. R. J. Uznesenie bolo účastníkom doručené, opakovane doručované jednému účastníkovi, úpravou sudkyne z 19. 4. 2005 sa doručoval spisový materiál ustanovenému znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku, znalec prevzal spis 25. 4. 2005. Dňa 12. 5. 2005 oznámil súdu znalec, že žiada o doplnenie konkrétnych podkladov pre vypracovanie posudku. Listom zo dňa 16. 6. 2005 doručeným znalcovi 6. 7. 2005 súd oznamoval znalcovi a zároveň mu aj doporučil vyzvať účastníkov na predloženie chýbajúcich listinných podkladov pre znalecký posudok. Znalecký posudok podal znalec 23. 8. 2005. V ďalšom období sa doručoval znalecký posudok účastníkom konania úpravou sudkyne zo dňa 21. 12. 2005 s tým, aby sa účastníci k nemu vyjadrili. Zároveň spis bol predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi na vypracovanie uznesenia o znalečnom.

16. 1. 2006 oznámili odporcovia, že súhlasia so znaleckým posudkom vo veci. Od odporcu v 1. rade sa vrátila nedoručená zásielka súdu dňa 4. 1. 2006, keďže sa na známej adrese nenachádzal. Navrhovateľka sa v stanovenej lehote súdom 10 dní nevyjadrila k znaleckému posudku, čo bolo konštatované aj v júni 2006, kedy súd podával stanovisko k sťažnosti J. S. Dňa 5. 6. 2006 sudkyňa nariadila vykonať dopyty na príslušné inštitúcie ohľadom adresy odporcu V. H., následne žiadala o doručenie písomností tomuto

účastníkovi cestou polície. Dňa 27. 6. 2006 podala J. S. a A. C. stanovisko k znaleckému posudku Ing. R. J. a ďalšie vyjadrenie bolo doručené súdu 30. 6. 2006. V ďalšom období sa znovu overoval pobyt účastníka V. H. dopytom aj na Ústrednú evidenciu väzňov v Bratislave, keď následne bola 3. 7. 2006 doručená odpoveď s tým, že menovaný nie je t. č. vo výkone väzby alebo trestu. OO PZ Hlohovec 13. 7. 2006 oznámilo súdu, že sa nepodarilo doručiť písomnosť účastníkovi V. H. ani cestou polície, preto túto zásielku polícia vrátila späť súdu. Dňa 28. 7. 2006 oznámil Register obyvateľov SR Banská Bystrica známu adresu odporcu a to v Š., teda tú, ktorá už bola súdu aj predtým známa. Dňa 14. 11. 2006 sudkyňa vytýčila termín pojednávania vo veci na 12. 1. 2007.

Tak, ako je uvedené v jednotlivých úkonoch súdu, vo veci neboli spôsobené prieťahy v konaní zo subjektívnych dôvodov súdu, prieťahy vznikli prístupom odporcu v 1. rade, ktorý opakovane nepreberal zásielky súdu a v dlhšom časovom odstupe bola zisťovaná adresa jeho bydliska alebo pobytu, tiež navrhovateľka - sťažovateľka nedodrжала lehotu stanovenú súdom na vyjadrenie k znaleckému posudku, čo urobila až s dlhším časovým odstupom. Advokát Mgr. J. G. prevzal predmetný znal. posudok 3.1. 2006, nedodrжал lehotu 10 dní na vyjadrenie k posudku a vyjadrenie podal až 27. 6. 2006, ktorá skutočnosť ovplyvnila dĺžku konania vo veci.“

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu jej základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98). K vytvoreniu „stavu právnej istoty dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní,

a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 282/00 je nárok na zaplatenie náhrady škody s príslušenstvom. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd dospel k záveru, že vec nie je právne ani skutkovo zložitá a že tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Na právnu a faktickú zložitosť veci nepoukázala ani predsedníčka súdu.

2. Sťažovateľka sa v zásade na doterajšej dĺžke konania okresného súdu nepodieľala. Počas konania na okresnom súde (1. apríla 2003) si zvolila právneho zástupcu, ktorý ju zastupuje aj v konaní pred ústavným súdom. Osobne sa zúčastnila všetkých ôsmich doposiaľ uskutočnených pojednávaní, na výzvy súdu reagovala v primeraných lehotách. Iba v prípade vyjadrenia k znaleckému posudku, ktorý bol právnenému zástupcovi sťažovateľky doručený 3. januára 2006, ho tento podal až 27. júna 2006.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Okresný súd v odpovedi na sťažnosť sťažovateľky z 1. decembra 2005, urgovanej 30. mája 2006 Spr 2570/05 z 2. júna 2006 uznal sťažnosť za čiastočne dôvodnú, kým vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti Spr 1929/06 z 27. novembra 2006 uviedol, že *„vo veci neboli spôsobené prieťahy v konaní zo subjektívnych dôvodov súdu, prieťahy vznikli prístupom odporcu v 1. rade, ktorý opakovane nepreberal zásielky súdu a v dlhšom časovom odstupe bola zisťovaná adresa jeho bydliska alebo pobytu, tiež navrhovateľka - sťažovateľka nedodržala lehotu stanovenú súdom na vyjadrenie k znaleckému posudku, čo urobila až*

s dlhším časovým odstupom“. Ústavný súd sa s takýmto záverom okresného súdu nestotožňuje, keďže ako vyplýva z analýzy dosiaľ vykonaných úkonov súdu a z predloženého súdneho spisu, konanie vo veci trvá sedem rokov.

Z doterajšieho postupu okresného súdu vyplýva, že vo veci sa uskutočnilo 8 pojednávaní, pričom však vo veci nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté. Nečinnosťou bolo poznamenané obdobie od 24. mája 2001 do 9. júla 2002, t. j. viac ako 1 rok. Po pridelení veci ďalšej sudkyňi sa v roku 2003 uskutočnilo jedno pojednávanie (2. apríla 2003), ktoré bolo odročené na 21. máj 2003. Nariadený termín bol následne zrušený a v uvedenom roku už okresný súd nevykonal žiadne úkony.

V roku 2004 sa uskutočnilo celkovo 5 pojednávaní, na poslednom z nich uskutočnenom 14. júla 2004 okresný súd rozhodol o pribratí súdneho znalca z odboru cestnej dopravy do konania. Uznesenie o ustanovení súdneho znalca okresný súd vydal 27. januára 2005 a znalcovi doručil spis 20. apríla 2005. Nedodržanie lehôt určených znalcovi na podanie znaleckého posudku ponechal bez uloženia poriadkových opatrení, čo viedlo k tomu, že znalecké dokazovanie trvalo viac ako dva roky.

V čase podania sťažnosti ústavnému súdu okresný súd nariadil pojednávanie po dva a pol roku na 12. január 2007.

Ústavný súd z uvedených dôvodov považuje konanie, ktoré ani po siedmich rokoch nie je právoplatne skončené, za konanie, ktoré je poznačené obdobím nečinnosti a zbytočnými priet'ahmi ako celok. Preto ústavný súd uzavrel, že doterajší postup okresného súdu nevedol k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a že v jeho dôsledku došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným

rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľky, a preto prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

Pretože ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk, a to „... *vzhľadom na rozsah a trvanie porušenia mojich ústavných práv...*“. Ústavný súd žiadosti sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vyhovel a túto vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, konkrétne okolnosti prípadu, najmä neefektívnu činnosť okresného súdu, ako aj so zreteľom na skutočnosť, že okresný súd do vydania tohto nálezu meritórne nerozhodol, priznal sťažovateľke sumu 40 000 Sk, podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré je vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom, ktoré advokát Mgr. J. G. vyčíslil sumou 9 383,90 Sk, pričom nesprávne vychádzal zo sumy primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 6 825,40 Sk za dva úkony právnej služby, dva režijné paušály vrátane 19 % DPH v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1

písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2006